

Kliimaministri käskkirja 04.09.2023 nr 1-2/23/361 muutmise eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Eelnõukohase käskkirjaga muudetakse kliimaministri 4. septembri 2023. a käskkirjaga nr 361 „Toetuse andmise tingimuste kehtestamine ning 2023–2029 tegevuskava ja eelarve kinnitamine ringmajanduse alaste teavituste ja koolituste läbiviimiseks ning lahenduste rakendamiseks“ (käskkiri nr 361) kehtestatud toetuse andmise tingimusi.

Projekti kaasatakse partnerina Keskkonnaamet, kelle eelarve on kokku 320 000 eurot, sealhulgas Euroopa Liidu toetus 272 000 eurot ja riiklik kaasfinantseering 48 000 eurot. Projekti elluvijja eelarvet vähendatakse sama summa võrra. Muudatusega projekti kogueelarve ei muutu.

Käskkirja nr 361 alusel antakse toetust „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2021–2027“ (edaspidi rakenduskava) poliitikaeesmärgi nr 2 „Rohelisem Eesti“ erieesmärgi nr 6 „Ring- ja ressursitõhusale majandusele ülemineku edendamine“ raames ringmajanduse alaste teavituste ja koolituste läbiviimiseks ning lahenduste rakendamiseks.

Toetus kajastub perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide meetmete nimekirjas meetmes „Ringmajanduse korraldamine“ (meetme number 21.2.4.1), sekkumises „Ringmajanduspõhiste tootmis- ja tarbimismudelite kasutuselevõtu, sealhulgas tööstussümbioosi ja toorme hankimisega seotud kahjude vähendamise toetamine ning vastavate erialaekspertide koolitus“ (sekkumise number 21.2.4.11).

Eelnõu ja seletuskirja koostasid Kliimaministeeriumi ringmajanduse ja finantseerimise valdkonna juht Mihkel Krusberg (e-post mihkel.krusberg@kliimaministeerium.ee, tel 605 5903) ning finantsosakonna struktuuritoetuste nõunik Eerika Purgel (e-post eerika.purgel@kliimaministeerium.ee, tel 626 0709). Käskkirja eelnõu juriidilise ekspertiisi teostas Kliimaministeeriumi õigusosakonna nõunik Rene Lauk (e-post rene.lauk@kliimaministeerium.ee, tel 626 2948).

2. Eelnõu sisu

Eelnõuga tehakse käskkirjas nr 361 sätestatud toetuse andmise tingimustes kolmteist muudatust.

Muudatuse punktidega 1–9 ja 11–13 kaasatakse Keskkonnaamet tegevuse 3.3 elluviimisse partnerina ning täpsustatakse projekti eesmärki, personalikulude abikõlblikkust ja projekti eelarvet. Punktiga 3 täpsustatakse ka rakendusüksuse struktuuriüksuse nimetust, kuna asutusesiseselt täpsustati teenuste rakendamist tõhusama korralduse tagamiseks. Rakendusüksuse roll sisuliselt ei muutu. Punktiga 10 täpsustatakse Ühendmääruse muudatust. Kuna kõrgemalseisev õigusakt on muutunud, siis viiakse käskkiri uue korraga kooskõlla.

Toetatavate tegevuste valikul lähtutakse rakenduskava seirekomisjonis kinnitatud üldistest valikukriteeriumidest ja -metoodikast ning ühendmääruse § 7 nõuetest. Keskkonnaameti kavandatavad tegevused vastavad nimetatud kriteeriumidele järgmistel alustel.

1. Kooskõla valdkondliku arengukavaga

Tegevuste kooskõla valdkondlike arengueesmärkidega tagavad riigi jäätmekava 2023–2028 ning panus Eesti 2035 eesmärkide saavutamisse.

Projekt on kooskõlas riigi jäätmekava 2023–2028 eesmärkidega, toetades kestlikku tootmist ja tarbimist, jäätmetekke vähendamist, korduskasutust ning ringsuse laiemat rakendamist.

PISTRIKU¹ arendus on riigi jäätmekavas ette nähtud ning aitab oluliselt parendada jäätmevaldkonna juhtimist ja järelevalvet.

Projekt panustab Eesti 2035 eesmärkide „Eesti majandus on tugev, uuendusmeelne ja vastutustundlik“ ning „Eestis on kõigi vajadusi arvestav, turvaline ja kvaliteetne elukeskkond“ saavutamisse. Samuti arvestatakse Euroopa Liidu ühtekuuluvuspoliitika horisontaalsete põhimõtetega.

2. Projekti põhjendatus

Ringsuse edendamine eeldab nii teadmiste kui ka tehniliste lahenduste arendamist. Projekt toetab ringmajanduspõhiste lahenduste piloteerimist, ekspertteadmiste arendamist ning avaliku ja erasektori koostööd.

PISTRIKU arendus loob eeldused kvaliteetseks ja andmepõhiseks juhtimiseks ning järelevalveks. See aitab tõhusamalt rakendada ringsuse põhimõtteid ja parendada jäätmekäitluse korraldust.

3. Projekti kuluefektiivsus

Projekti kuluefektiivsus tagatakse nii elluviija kui ka partneri tegevuste kaudu. Kõik kulud peavad olema projekti eesmärkide saavutamise otseselt seotud ja nende saavutamise seisukohast põhjendatud. Kulude vajalikkust ja põhjendatust hinnatakse projekti juhtrühmas enne tegevuste ja eelarve täpsustamist.

4. Partneri suutlikkus

Keskkonnaamet on Kliimaministeeriumi valitsemisalas tegutsev valitsusasutus, kelle pädevusse kuuluvad keskkonnakaitse, keskkonnajärelevalve ning keskkonnavalade lubade ja otsuste menetlemine. Arvestades asutuse põhimäärusest tulenevaid ülesandeid ja valdkondlikku kompetentsi, on Keskkonnaametil projekti tegevuste edukaks elluviimiseks vajalik võimekus.

5. Kooskõla Eesti 2035 eesmärkidega

Projekt toetab ringmajanduse põhimõtete rakendamist, teise toorme kasutamise suurendamist, ekspertteadmiste arendamist ja keskkonnavõimaluste arendamist. Samuti aitab see tugevdada vastutustundlikku ettevõtluskeskkonda, parandada ressursitõhusust ning suurendada jäätmesektori läbipaistvust.

Horisontaalsete põhimõtete rakendamisel pööratakse tähelepanu võrdsete võimaluste, ligipääsetavuse ja regionaalse tasakaalu tagamisele. Teavitus- ja koolitustegevuste kavandamisel arvestatakse eri sihtrühmade vajadustega ning tagatakse võimalused osaleda kogu Eestis.

Ringmajanduslahenduste piloteerimise raames arendatakse avaliku sektori jäätmevaldkonna digilahendusi, sealhulgas järelevalvesüsteemi PISTRİK. Piloodi käigus arendatakse ja juurutatakse PISTRIKU andmetel põhinevaid uudseid järelevalve- ja juhtimis- ning klienditeeninduslahendusi ning rakendatakse reaajas andmepõhist juhtimist. Süsteemi eesmärk on suurendada jäätmevaldkonna andmete usaldusväärsust ja läbipaistvust, koondada andmeid jäätmekorralduse tõhustamiseks ning toetada ringsust edendavate uute ärimudelite teket.

¹ [Uus jäätmeinfosüsteem PISTRİK areneb koos kasutajatega – järgmised sammud teel 2027. aastasse | Keskkonnaagentuur](#)

PISTRIKU kasutuselevõtt Eestis ning selle rakendamine Keskkonnaametis ja Keskkonnaagentuuris võimaldab saavutada tõhusam järelevalvesüsteem, parandada turu läbipaistvust, soodustada investeeringuid ning tagada jäätmesektoris aus ja õiglane konkurents.

Esialgse kava kohaselt rakendab Keskkonnaamet 2026. a IV kvartalist kuni 2028. a lõpuni tegevuste elluviimiseks kuni kolme täistöökohta. Partneri kulud hõlmavad tegevuste elluviimist ja projektijuhtimist ning kaudseid kulusid vastavalt projektis kehtivatele reeglitele.

Abikõlblikud on ühendmääruse § 21 lõikes 4 nimetatud projekti kaudsed kulud, mille suurus on 15 protsenti projekti otseste personalikulude maksumusest. Kuna toetatavate tegevuste elluviimine eeldab nii elluvijaja kui ka partneri töötajate sisulist panust, kaotatakse muudatusega seni kehtinud piirang, mille kohaselt võisid personalikulud moodustada kuni 5 protsenti projekti kogumahust. Abikõlblikud on üksnes need personalikulud, mis on toetatavate tegevuste elluviimisega otseselt seotud.

Täpsemalt on Keskkonnaametil on vaja kuni kahte täistöökohta (2 FTE), et arendada ja juurutada PISTRIKU andmetel põhinevaid järelevalve- ja juhtimislahendusi ning rakendada reaalarajas andmepõhist juhtimist. Lisaks on klienditeeninduslahenduste arendamiseks, testimiseks ja juurutamiseks vajalik kuni üks täistöökoht (1 FTE).

Arenduste tulemusena kujuneb välja tõhus ja tööprotsessidesse integreeritud järelevalve- ning klienditeenindussüsteem, mis suurendab jäätmekorralduse läbipaistvust ja tõhusust kogu riigis.

Projekti juhtrühmal on õigus muuta elluvijaja ja partneri vahel tegevuste ning eelarve jaotust projekti kogumahu piires. Tegevuste täpne jaotus lepitakse kokku juhtrühmas vastavalt projekti vajadustele. Sekkumise 21.2.4.11 eelarve on esitatud tabelis 1.

Rakendusskeem sekkumises 21.2.4.11:	EL toetuse %	Tegevuse kogueelarve EL osa €	Riiklik kaasfinantseering €	Oma- finantseering €	Kogu eelarve €
Sekkumise kogu eelarve:	83	4 936 923	794 117	187 253	5 918 293
Käskkiri 04.09.2023 nr 361	85	2 643 218,46	466 450,32	0,00	3 109 668,78
Käskkiri 25.06.2024 nr 264	85	58 758,34	10 369,12	0,00	69 127,46
Käskkiri 06.09.2023 nr 374	85	1 650 000,00	291 176,00	0,00	1 941 176,00
Määrus 25.11.2024 nr 77	70	584 946,20	26 121,74	187 253,00	798 320,94

Tabel 1. Sekkumise number on 21.2.4.11 eelarve.

3. Käskkirja eelnõu vastavus ELi õigusele

Käskkirja eelnõu aluseks on perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seadus ja selle alusel antud õigusaktid, mis omakorda on kooskõlas vastava ELi õigusega.

Käskkirja eelnõu on muuhulgas kooskõlas järgmiste ELi määrustega:

- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1060, 24. juuni 2021, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi,

Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid (ühissätete määrus);

- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1058, 24. juuni 2021, mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Ühtekuuluvusfondi. Euroopa Liidu määrused on Eestile otsekohalduvad, mistõttu eelnõus nimetatud ülesannete täitjal tuleb juhendada neist otse, arvestades eelnõus ja selle alusel antavates Vabariigi Valitsuse määrustes sätestatud. Eelnõus on ühissätete määruse sättele viidatud, kui ülesande sisu on ühissätete määrusega reguleeritud, mis teeb hõlpsamaks asjakohase regulatsiooni leidmise.

4. Käskkirja mõju

Käskkirjaga reguleeritava meetme tulemused toetavad peale muudatust jätkuvalt projekti eesmärgi. Käskkirja muudatustega seoses hindame, et meetme sekkumise eelarve vahenditega saavutatakse käskkirjas toodud mõõdikutele seatud sihttasemed. Toetus on ühekordne tõuge ringmajanduse edendamiseks. Käskkirja alusel antav toetus toetab valitsussektori eelarvepositsiooni.

5. Eelnõu koostöölastamine

Eelnõu koostöölastati eelnõude infosüsteemi EIS kaudu Rahandusministeeriumi, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi, Haridus- ja Teadusministeeriumi, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ja Riigikantselei, Euroopa Komisjoni ja perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitikate rakendamise seirekomisjoni liikmetega ning Eesti Linnade ja Valdade Liidu ja Riigi Tugiteenuste Keskusega. Kehtestamisel tehti tehnilisi muudatusi. Riigi Tugiteenuste Keskus tõi välja, et käskkirja punkti 9.3 muudatust ei saa lubada, sellest tulenevalt jäetakse see muudatus välja.